

SECONDANT#6

Tijdschrift van het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid
december 2013 | 27e jaargang | www.hetccv.nl

TRENDS IN HANDHAVING EN TOEZICHT

BURGEMEESTER JACK MIKKERS OVER UITDAGINGEN VOOR LOKALE VEILIGHEID |
INBREKEN MET SOCIALE MEDIA | SAMENWERKEN TEGEN FIETSENDIEVEN |

Veiligheidsrisico's in de schietsport

VAN THUIS- CONTROLES TOT TREKKERSLOTEN

Sinds het **schietincident in Alphen aan den Rijn** ligt de schietsport in Nederland onder een vergrootglas. *Tjaza Appelman* en *Henk Ferwerda* doen voorstellen waarmee de **schietsportsector en politie** veiligheidsrisico's kunnen verminderen.

door **Tjaza Appelman** en **Henk Ferwerda**

De auteurs zijn werkzaam bij Bureau Beke in Arnhem. Dit artikel is gebaseerd op hun rapport *Met scherp schieten. Een onderzoek naar een aantal veiligheidsrisico's met betrekking tot de schietsport in Nederland.*

Na de schietpartij in Alphen aan den Rijn in 2011, waar een schutter zes mensen en daarna zichzelf doodde, zijn diverse onderzoeken uitgevoerd naar de achtergrond van het incident. Het bleek dat de dader vijf jaar eerder gedwongen opgenomen was geweest in een psychiatrische instelling. Deze informatie kwam echter niet naar voren tijdens zijn screening voor een wapenvergunning. De onderzoeken leidden onder meer tot de aanbeveling om de mogelijkheden te onderzoeken voor een interveniërende rol voor zorgverleners. Ook is het de vraag of de screening van schutters kan verbeteren op basis van risicofactoren.

Bureau Beke heeft in 2013 de veiligheidsrisico's van de schietsport geïnventariseerd en maatregelen onderzocht om deze gevaren te verminderen. Hierbij is het onderzoek gericht op drie thema's: commerciële belangen binnen de schietsport, opslag en vervoer van legale wapens en munitie, en het laten schieten zonder 'verlof' (een vergunning om een schietwapen te gebruiken voor sport of jacht). Met literatuuronderzoek, vragenlijsten en interviews zijn de veiligheidsrisico's in kaart gebracht. Ook hebben de onderzoekers schietcentra en schietverenigingen bezocht. Tijdens deze (on)aangekondigde bezoeken werd de werkwijze binnen de schietgelegenheden geanalyseerd en werden leden en eigenaren of bestuursleden geïnterviewd. Daarnaast hebben *mystery guests* bezoeken afgelegd om te ervaren hoe het is om als recreant op een schietbaan te schieten. En om mee te maken hoe er met de veiligheid wordt omgegaan.

ACHTTIEN SCHIETBEURTEN

Nederland telt ongeveer 42 000 sportschutters en 28 000 jagers. Samen bezitten zij ruim 168 000 wapens. Sportschutters moeten zich verplicht

Illustratie: Hans Sprangers

aansluiten bij een van de 784 verenigingen. Daarnaast zijn er in Nederland 34 schietcentra en 60 wapenhandelaren. Sportschutters komen in aanmerking voor een verlof wanneer zij een jaar lang aspirant-lid zijn geweest bij een schietvereniging en minimaal achttien schietbeurten hebben gemaakt. Ieder jaar moet dit verlof worden verlengd. Naast sportschutters mogen introducés drie keer per jaar bij een schietvereniging meedoen. Bij schietcentra mag bovendien iedereen als recreant komen schieten onder toezicht van een bevoegde instructeur.

Uit onderzoek blijkt dat wapengebruik toeneemt naarmate er meer wapenbezit is

In de afgelopen zeven jaar zijn 720 personen geroyeerd door de politie of Koninklijke Nederlandse Schietsport Associatie (KNSA). Het verlof van deze personen is ingetrokken, zodat zij de schietsport niet meer mogen beoefenen. Het aantal geweigerde verloven en aktes, waarschuwingen, en ingetrokken

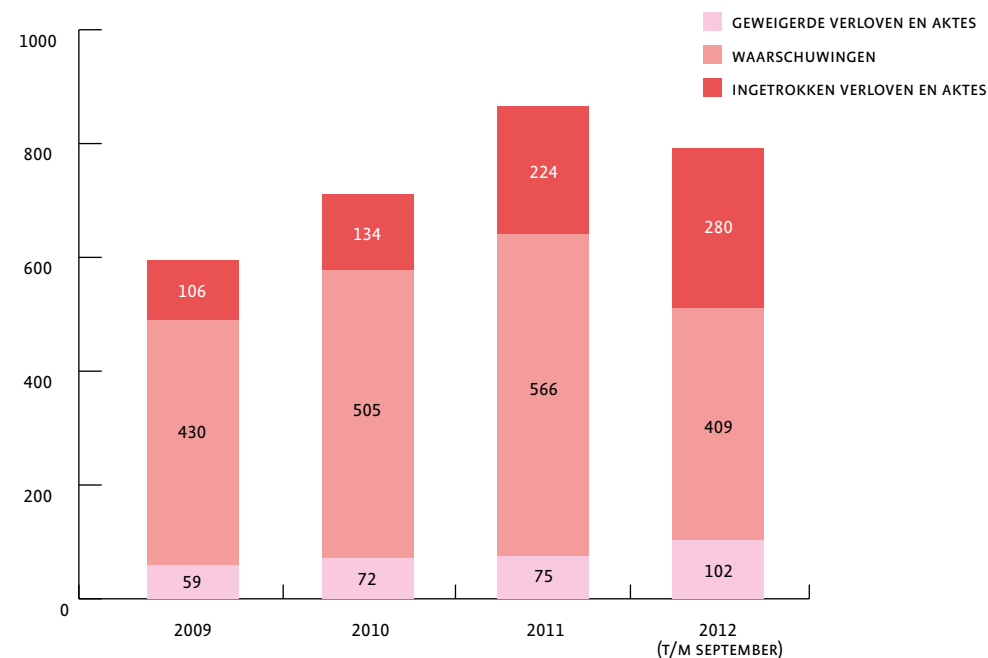
verloven en aktes is in de afgelopen vier jaar toegenomen (zie figuur 1). Daarvoor heeft de politie verschillende motiveringen. Een van de belangrijkste redenen is dat een persoon antecedenten heeft. Een verlof of akte kan ook worden ingetrokken als mensen verkeerd omgaan met hun wapens.

Ondanks deze vormen van toezicht vinden er binnen de schietsport soms incidenten plaats. Het aantal incidenten met legale wapens, waaronder politiewapens en legerwapens, is slechts 5 procent van alle incidenten met vuurwapens. Gemiddeld overlijden er twee personen per jaar door een legaal vuurwapen van een verlof- of aktehouder. Het is een open deur, maar de grootste risico's met wapens liggen dus veel meer in het illegale circuit dan in de legale schietsport. Kanttekening hierbij is dat uit internationaal onderzoek blijkt dat wapengebruik toeneemt naarmate er meer wapenbezit is. Maar het legale wapenbezit in Nederland vermindert sinds 2010.

OVERVALLEN

Uit het onderzoek van Bureau Beke zijn negen veiligheidsrisico's naar voren gekomen. De vier belangrijkste daarvan worden hier toegelicht. Deze risico's zijn door respondenten benoemd. Cijfermatige onderbouwing is namelijk nauwelijks te vinden.

Figuur 1> Aantal waarschuwingen, ingetrokken en geweigerde verloven en aktes door de politie

Het eerste veiligheidsrisico betreft de kwetsbaarheid van de opslag en het vervoer van wapens en munitie. In 2010 zijn 86 wapens bij inbraken gestolen en in 2011 waren dit er 75. Daarnaast zijn er enkele incidenten bekend waarbij sportschutters zijn overvallen tijdens hun route van huis naar de schietvereniging.

Het risico bestaat dat aspirant-leden te laat worden gescreend

Het tweede veiligheidsrisico schuilt in de grote variatie in kwantiteit en kwaliteit van de thuiscontroles bij verlofhouders die de politie uitvoert. Uit cijfers van de politie (die zijn gebaseerd op de oude korpsindeling) blijkt dat het aantal controles bij verlofhouders varieert van 15 tot 100 procent van alle verlofhouders per korps. Daarnaast worden controles steeds vaker uitgevoerd door wijkagenten of studenten van de Politieacademie. Zij hebben echter aanzienlijk minder kennis van wapens en munitie dan agenten van de afdeling Bijzondere Wetten. Omdat de thuiscontroles een essentieel onderdeel uitmaken van het verlofstelsel, kan dit tot

gevaaren leiden. De thuiscontroles vormen het enige moment dat verlofhouders thuis op naleving van de regels worden gecontroleerd. Schietverenigingen worden verder niet of nauwelijks gecontroleerd. Daardoor ontbreekt adequaat toezicht op de naleving van de wet- en regelgeving rond schieten zonder verlof.

Zoals gezegd moeten sportschutters een jaar lid zijn van een schietvereniging voordat een wapenverlof kan worden aangevraagd. In dit jaar leren aspirant-leden omgaan met wapens. Een screening door de politie vindt pas plaats wanneer zij na dit jaar – en minimaal achttien schietbeurten – een verlof aanvragen. Het risico bestaat dus dat aspirant-leden te laat worden gescreend. Op basis van cijfers van de politie blijkt dat jaarlijks zeventig personen worden geweigerd voor een verlof omdat zij niet geschikt zouden zijn. Deze personen hebben dan dus al een jaar lang met een (verenigings)wapen kunnen oefenen. Met alle risico's van dien.

Het vierde veiligheidsrisico komt voort uit het ontbreken van een landelijke registratie van introducés en recreanten. Hierdoor is er geen controle op het aantal keren dat introducés en recreanten per jaar schieten. Kwaadwillende schutters kunnen op die manier gemakkelijk bekwaam worden, zonder dat sprake is van een screening. De omvang van

dit veiligheidsrisico is moeilijk in kaart te brengen, maar tijdens het onderzoek is het meerdere malen door respondenten naar voren gebracht.

EXTREME SPORTEN

Door een aantal maatregelen te nemen, kunnen bovenstaande veiligheidsrisico's in de schietsport worden beperkt. Het gaat meestal om relatief eenvoudig in te voeren bestuursrechtelijke en civielrechtelijke instrumenten.

Het is van groot belang dat kwaliteit en kwantiteit van controles door de politie toenemen

De veiligheidsrisico's rondom de kwetsbaarheid van de opslag en vervoer kunnen worden beperkt door kwaliteitseisen aan wapenkluizen te stellen. Ook het verplicht stellen van een trekkerslot of verankering van het wapen kan daarbij helpen. Daarnaast kunnen de KNSA en schietverenigingen ervoor zorgen dat informatie over schutters (zoals woonplaats en type wapen) niet openbaar te vinden

is op internet. Daardoor wordt de kans op gerichte inbraken verminderd.

Om late screening rondom aspirant-leden te voorkomen, kan de screening in de procedure van verlof-aanvraag naar voren worden verplaatst. Verder geldt voor sportschutters sinds 2013 een verplichting om bij het aanvragen van hun verlof een inlichtingenformulier in te vullen. Hierin worden vragen gesteld over de geestelijke gesteldheid en het medicijngebruik van de aanvrager. Dit inlichtingenformulier kan ook aan aspirant-leden worden voorgelegd. De vereniging en de politie komen er dan niet na een jaar achter dat deze persoon ongeschikt is voor een wapen.

Een andere maatregel is om een landelijke registratie van recreanten en introducés in te voeren. Dan kan worden gemonitord hoe vaak deze personen schieten. Ook een eigen verklaring die introducés en recreanten bij schietcentra of schietverenigingen invullen, kan het veiligheidsrisico rondom deze schutters zonder verlof beperken. Dergelijke verklaringen zijn al gebruikelijk bij extreme sporten.

Tot slot is het van groot belang dat de kwaliteit en kwantiteit van controles door de politie toenemen. Hierbij gaat het niet alleen om de thuiscontroles bij verlofhouders, maar ook om de controles bij

schietverenigingen en -centra. Bij deze maatregelen zouden verschillende partijen in de sector, zoals de KNSA of Nederlandse Bond van Schietbaanhouders, de politie kunnen ondersteunen. Zo zou de sector zelf ook met mystery guests bezoeken kunnen afleggen om de veiligheid op schietbanen te controleren. Daarnaast ligt het voor de hand dat schietverenigingen en -centra een oogje houden op fouten en ongewenst gedrag. Want zij zien dagelijks van dichtbij hoe schutters omgaan met wapens en munitie.

De schietsport is zich bewust van het feit dat er met scherp geschoten wordt

Het onderzoek heeft laten zien dat de sector zich bewust is van het feit dat er met scherp geschoten wordt: de veiligheidsrisico's worden breed onderkend. Iedereen binnen de sector realiseert zich dat onzorgvuldig handelen kan leiden tot het verlies van verlof of akte. Zo hebben meerdere sportschutters aangegeven dat ze nooit te hard rijden, omdat dit kan leiden tot antecedenten en dus tot verlies

van het verlof. Desondanks is het goed als de politie en sector samen veiligheidsrisico's bespreken en aanpakken. Het gaat in de schietsport toch om een vrijetijdsbesteding waarin met vuurwapens gewerkt wordt – en dit maakt het net even anders dan andere sportieve prestaties. <<

De auteurs zijn beschikbaar voor vragen en discussies via e-mail: t.appelman@beke.nl en h.ferwerda@beke.nl en Twitter: @BureauBeke. Gebruik bij tweets #Secondant.